

Q.

**Erfrecht voor beginners
Woorden maken het
verschil, ook in het erfrecht**

Erfrecht voor beginners

Woorden maken het verschil, ook in het erfrecht.

MfN Mediationcongres 2025

Sprekers:

- **Jacobine Haksteen**

(MfN-registermediator en kandidaat-notaris
notariskantoor Megchelsen en Haksteen te
Elburg)

- **Daniëlle Van Iperen-Roepers**

(MfN-registermediator en notaris
notariskantoor Ellens en Lentze, Notariaat &
Mediation te Den Haag)



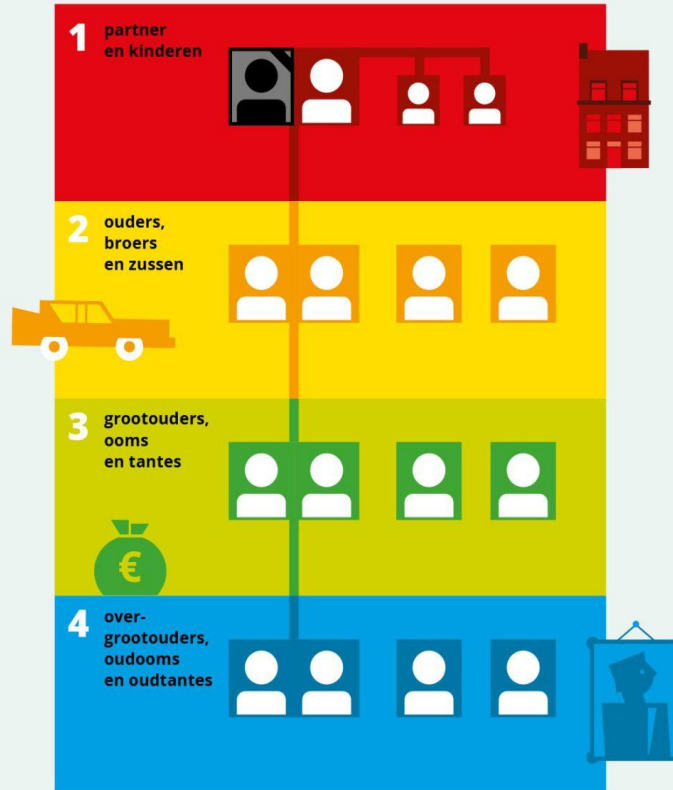
Agenda

Waar gaan we het over hebben vandaag?

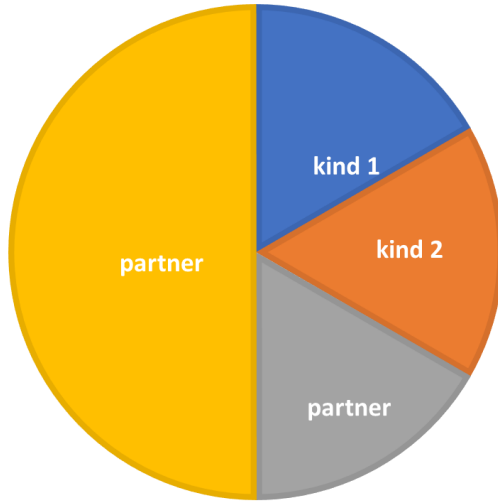
- Nalaten zonder testament: De Wet
- Nalaten met testament
- Demografie vs. toekomstige erfenissen
- Wat betekenen woorden zonder een testament
- Wat betekenen woorden in een testament
- Wat als je woorden krijgt over een erfenis?
- (Nalatenschaps)mediation

Zonder testament

Nalaten zonder testament: De Wet.



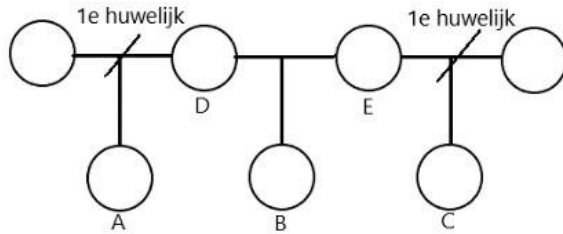
Zonder
testament



Groep 1: Echtgenoot en kinderen

- echtgenoot/geregistreerd partner en kinderen
- Wettelijke verdeling
- Gelijke delen
- Alles gaat naar de langstlevende
- Erfdeel kinderen is opeisbaar na overlijden
- Erfbelasting
- Plaatsvervulling

Zonder testament



Groep 2: Ouders, broers en zussen

- (On)gelijke delen
- Ouders minimaal $1/4^e$ deel
- Halfbroers/zussen $1/2$ van volle broer zus
- Plaatsvervulling

Zonder
testament

Groep 3: Grootouders, ooms en tantes

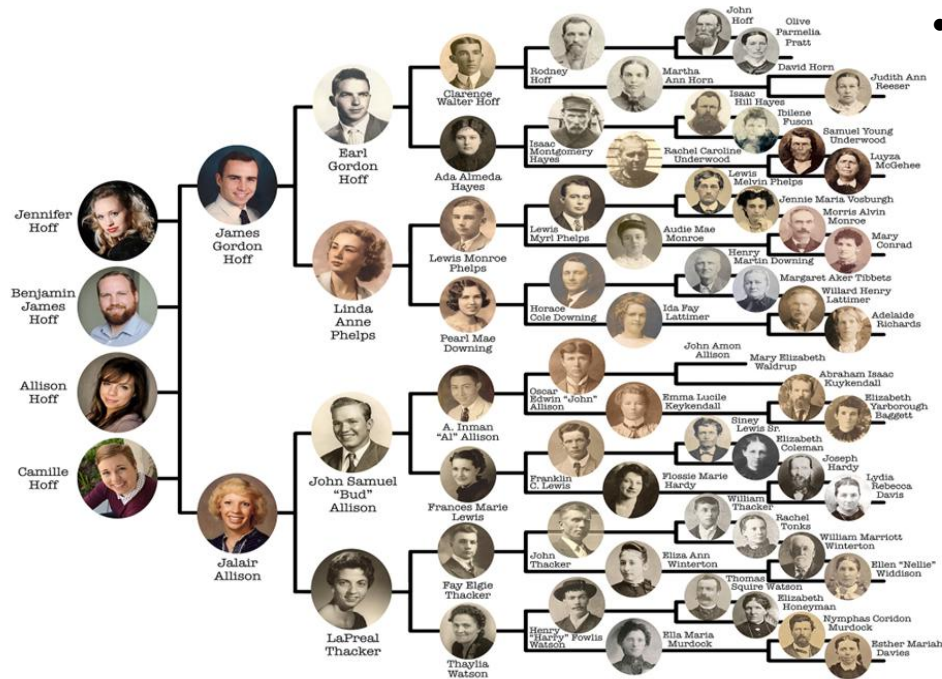
- Gelijke delen
- Plaatsvervulling



Zonder testament

Groep 4: Overgrootouders, oudooms en oudtantes

- Gelijke delen
- Plaatsvervulling t/m 6^e graad



Met testament

Wanneer maak ik een testament?



- Eigen keuzes passend bij de persoonlijke situatie
- Kinderen/familieleden onterven
- Problemen in familie
- Complexe nalatenschap
- Goed doel opnemen
- Spullen van waarde verdelen
- (Slimme) Clausules opnemen

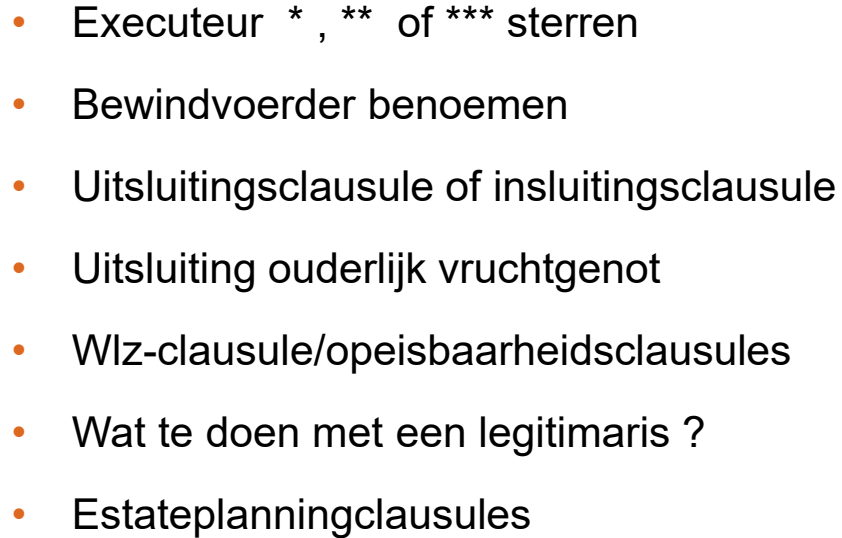
Met testament

Hoe maak ik een testament?



- Bij de notaris: controle wilsbekwaamheid en advies
- Legaten/Legataris: specifieke bedragen of goederen nalaten
- Erfgenamen
- Codicil: alleen voor spullen of instructies niet voor bedragen
- Centraal Testamentenregister (CTR)
- Oud of vergeten testament? Blijft geldig tot herroeping.

Slimme clauses in testament



Vrijstellingen Erfbelasting

Vrijstellingen erfbelasting 2025

U bent:	Bedrag van uw vrijstelling in 2025
Echtgenoot, geregistreerd partner of samenwonend partner	€ 804.698
Kind, pleegkind of stiefkind	€ 25.490
Kleinkind	€ 25.490
Achterkleinkind	€ 2.690
Kind met een beperking	€ 76.453 Hiervoor gelden <u>voorwaarden</u> .
Ouder	€ 60.359 Erven u en uw <u>partner</u> allebei? Dan is de vrijstelling voor u samen € 60.359.
Andere erfgenaam, bijvoorbeeld een zus of vriend	€ 2.690

Tarieven Erfbelasting

Tarieven erfbelasting 2025

Waarde erfenis	Partner, kind (met een beperking)	Kleinkinderen, verdere afstammelingen	Overige erfgenamen
tot € 154.197	10%	18%	30%
vanaf € 154.197	20%	36%	40%

Demografie vs. toekomstige erfenissen



- Erfenissen in Nederland meer dan verdubbeld, belangrijkste oorzaken:
- **De babyboomgeneratie (geboren tussen 1946 en 1964)** overlijdt nu steeds vaker. Deze groep is groot en heeft haar leven lang vermogen opgebouwd.
- **Huizenprijzen zijn fors gestegen.** De waarde van woningen is in veel gevallen het grootste onderdeel van de erfenis. Sinds 2007 zijn huizenprijzen jaarlijks gestegen, waardoor het vermogen per nalatenschap sterk is toegenomen.

Demografie vs. toekomstige erfenissen



- **Demografische veranderingen**, zoals **kleinere gezinnen**, leiden ertoe dat erfenissen over minder erfgenamen worden verdeeld.
- Meer **maatwerk**: (een deel van) de nalatenschap aan goede doelen of vrienden na te laten in plaats van alleen aan directe familie. Overdracht bij leven en besparing erfbelasting.

Demografie vs. toekomstige erfenissen



- De gemiddelde erfenis in Nederland bedraagt tegenwoordig tussen de €165.000 en €175.000 per persoon.
- Enigszins vertekend, omdat een kleine groep zeer vermogende mensen het cijfer omhoog trekt. Voor veel Nederlanders ligt de nalatenschap juist lager, zeker als er geen eigen woning in het bezit is.
- De helft van alle erfenissen blijft onder de €100.000. Meestal bestaat een erfenis uit de waarde van een woning, spaargeld en soms beleggingen.
- Wie een huis nalaat, laat vaak een aanzienlijk hoger bedrag na dan wie alleen spaargeld bezit. Dit onderstreept hoe groot de verschillen kunnen zijn.

Economische en Sociale impact



- **Toenemende Vermogensongelijkheid:** mensen uit rijkere gezinnen erven grotere bedragen dan mensen uit minder vermogende gezinnen. Deze vermogensoverdracht versterkt de bestaande ongelijkheid, omdat de "startpositie" van erfgenamen verschilt.
- **Verschuiving van Welvaart:** Millennials (geboren tussen 1980 en 2000) zijn de generatie die het meest zal profiteren van deze erfenisgolf en worden mogelijk de rijkste generatie ooit.
- **Invloed op Pensioenen en Overheidsfinanciën:** De demografische verschuiving (meer ouderen, minder werkenden) legt een zware last op collectieve pensioen- en zorgsystemen. Onduidelijk is of verwachte toename van privé-erfenissen kan compenseren voor deze "demografische last".

Economische en Sociale impact



- **Veranderend Bestedingspatroon:** De toename van erfenissen kan leiden tot veranderingen in consumptiepatronen, spaargedrag en investeringsvoorkeuren bij de ontvangende generaties.
- **Discussie over Erfbelasting:** De toenemende vermogensongelijkheid en de miljarden aan erfenissen voeden de publieke en politieke discussie over de eerlijkheid van het belastingstelsel, met name de erf- en schenkbelasting.
- Er zijn voorstellen om de belasting op (grote) erfenissen te verhogen om de ongelijkheid te bestrijden of om overheidsfinanciën te spekken.

Woorden

Wat betekenen woorden zonder een testament?



- Niet veel !
- Codicil en de geldigheid hiervan:

Handgeschreven

Datum

Handtekening

Wat betekenen woorden in een testament?



Considerans: inleidende tekst waarin redenen en overwegingen worden opgenomen om uit te leggen waarom bepaalde keuzes zijn gemaakt in een testament.

- Bijvoorbeeld: waarom kind onterfd, kleiner erfdeel, keuze executeur, instelling bewind, etc.
- Duidelijkheid voor erfgenamen
- Voorkomen van conflicten
- *Wat als de redenen/overwegingen/aannames bij overlijden gewijzigd zijn ?*

Wat betekenen woorden in een testament?



Woorden zijn **Wensen**

- Bij een **bewind**: aangeven dat je wil dat geld wordt gebruikt voor studie/eerste huis, etc.
- Bij een **goed doel**: specifieke bestemming aanwijzen.
- Instructies voor waardebepaling of verdeling
- Mediationclausule opnemen

Wat betekenen woorden in een testament?



Testamenten zijn soms onduidelijk:

- Vergissing testateur in persoon of goed
- Oud testament dat niet meer aansluit bij situatie
- Bewoordingen die ruimte laten voor andere interpretatie
- Testament voor 2003 gemaakt: oud erfrecht
- Tegenstrijdige bepalingen

Onduidelijkheid een voorbeeld:

Erflaatster had in 1980 een testament opgesteld, waarin zij uitdrukkelijk haar broer tot enig erfgenaam had benoemd. 13 jaar later trouwde zij met haar echtgenoot. In 2004 overleed zij. Erflaatster had haar testament niet aangepast. De vraag rees wie erfgenaam was van erflaatster: haar broer of haar echtgenoot?

Het testament was niet duidelijk en diende te worden uitgelegd. Uit getuigenverklaringen bleek dat erflaatster destijds haar broer tot enig erfgenaam had benoemd, om te voorkomen dat haar ouders erfgenamen zouden zijn. Dit waren relevante omstandigheden ten tijde van het opstellen van het testament. Het testament diende dan ook zo te worden uitgelegd dat de benoeming van de broer tot erfgenaam enkel gold voor de situatie dat er geen andere erfgenamen waren / alternatieven waren. Ondanks de (grammaticaal) duidelijke tekst van het testament, was de echtgenoot dus enig erfgenaam. (Hoge Raad 11 oktober 2013)

Wat betekenen woorden in een testament?



Uitleg testamenten (Hoge Raad 10 november 2023):

- De verhoudingen die de erflater wenste te regelen
- Omstandigheden waaronder het testament is gemaakt
- Omstandigheden waaraan erflater niet heeft gedacht

Woorden

Wat als je woorden krijgt over een erfenis?

Onderzoek RTL Nieuwspanel

**Steeds meer ruzie over erfenissen: 'Als er geld
in het spel is, gaan mensen over lijken'**



Woorden

Wat als je woorden krijgt over een erfenis?



Toename van conflicten rondom verdeling erfenis:

- Ruzie met de executeur
- Vermoedens van financieel misbruik
- Twijfel aan wilsbekwaamheid
- Samengestelde gezinnen/stiefouders

Mediation

Wat als je woorden krijgt over een erfenis?



Mogelijke oplossingen:

- Familieveiling voor de inboedel/sieraden
- Bemiddeling door een notaris
- Bindend advies voor waardegeschillen
- **(Nalatenschaps)mediation !**
- Gang naar de rechter: bijv. benoeming vereffenaar

Mediation

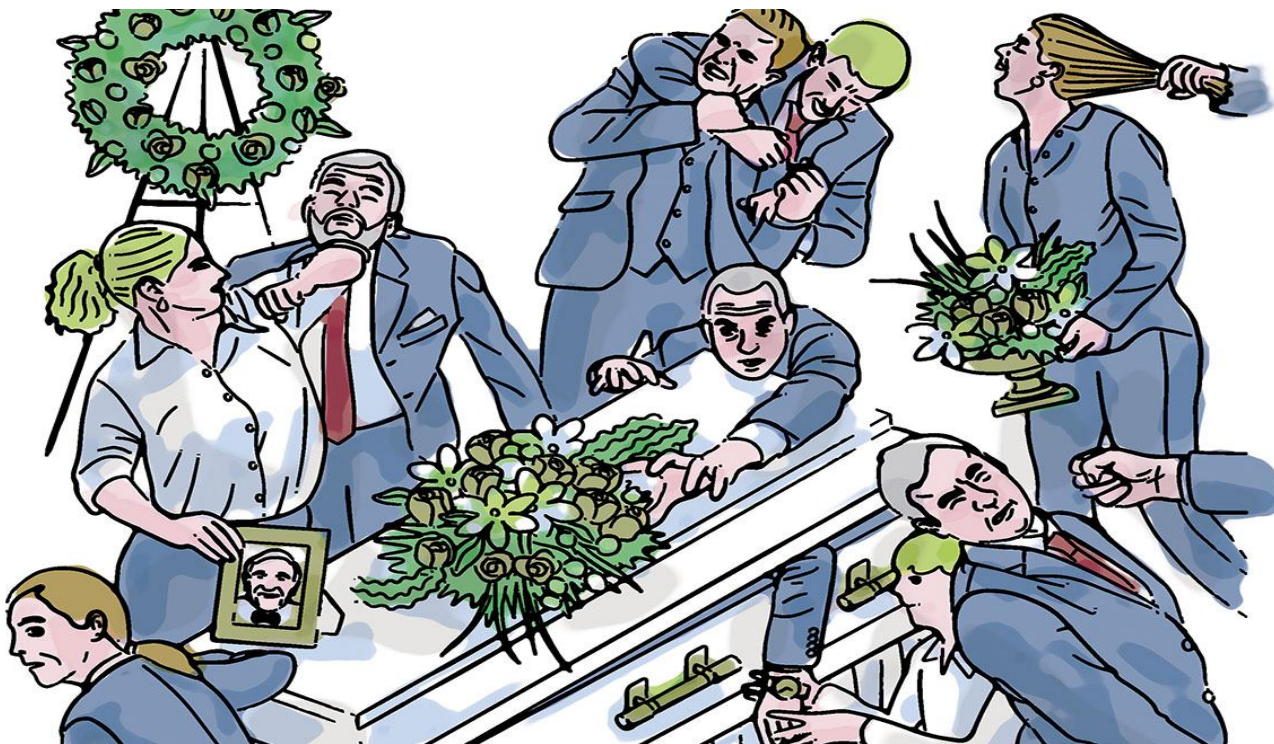
Nalatenschapsmediation



- Aandacht voor familieverhoudingen,
- Oud zeer kan onenigheid en ruzie veroorzaken
- Voorkomen dat families uit elkaar vallen
- Begeleiding bij menselijke, financiële en juridische keuzes
- Ook voor het overlijden!

Woorden

Woorden maken het verschil, ook in het erfrecht.



Vragen?



*Woorden maken het
verschil, ook in het
erfrecht.*

vmn vereniging van
mediators in het
notariaat